Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Päiväys Datum	Dnro Dnr
15.11.2016	YM204/04/2016

Ympäristövaliokunta
Eduskunta

Viite
Hänvisning
Ympäristövaliokunnan kuuleminen 16.11.2016

Asia
Ärende
Ympäristöministeriön asiantuntijalausunto koskien Hallituksen esitystä laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta (HE 231/2016 vp)

Ympäristövaliokunta on pyytänyt ympäristöministeriöltä asiantuntijaa kuultavaksi ja kirjallista asiantuntijalausuntoa keskiviikkona 16.11.2016 klo 9.30 pidettävään valiokunnan kokoukseen koskien Hallituksen esitystä laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta (HE 231/2016 vp)

Hallituksen esityksen mukaan opiskelijat siirrettäisiin yleisen asumistuen piiriin ja samalla rajoitettaisiin yleisen asumistuen enimmäisasumismenoja valtion talousarvioesityksen mukaisesti.

Asumistukien merkitystä kuvaa se, että ne muodostavat rahallisesti yli kolme neljäsosaa kaikista asumiseen kohdistetuista tuista ollen siten valtion kannalta yksi keskeisimmistä asuntopolitiikan ohjauskeinoista.

Valtion talouden säästöjen vuoksi yleisen asumistuen enimmäisasumismenoja ei ole korotettu vuosina 2015 ja 2016. Enimmäisasumismenoja tulisi hallituksen esityksen mukaan tarkistaa ensimmäisen kerran vuokraindeksin muutosta vastaavasti vuoden 2017 alusta lähtien eli 3 prosentilla. Koska enimmäisasumismenot ylittyvät kaikissa kuntaryhmissä noin 70 prosentilla tuensaajista, tulisi ainakin tämän suuruinen korotus huomioida enimmäisasumismenoja määriteltäessä.

Yleisen asumistuessa hyväksyttävien asumismenojen alentaminen tai asumiskustannusten nousun huomiotta jättäminen aiheuttaa toimeentulotukimenojen kasvua, kuten mm. vuonna 2014 toteutetun uudistuksen perusteella voidaan todeta. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että osa asumistuen uudistuksesta siirrettäisiin kuntien hoidettavaksi, joka lisäisi toimeentulotuen menoja. Toimeentulotuen on kuitenkin tarkoitus olla viimesijainen toimeentuloturvan muoto ja siten vain väliaikainen eikä pysyväisluonteinen tuki.
Asumistuen tuki- ja verojärjestelmien toimivuutta selvitelleen työryhmän mukaan (YMRa 4/2015) asumistuessa hyväksyttävien asumismenojen enimmäismääriä pitäisi pikemminkin nostaa, jotta toimeentulotuella korvattavia asumismenoja voitaisiin vähentää. Samalla voitaisiin parantaa työn vastaanottamisen edellytyksiä, koska asumistukiin ei liity niin suurta kannustinloukkua kuin toimeentulotukeen. Tulisi myös selvittää tarkemmin, kuinka paljon toimeentulotukea nykyään käytetään asumismenojen kattamiseen.

Asuntojen tarjonnan ollessa riittämätöntä, eli suurimmilla kaupunkialueilla, nostavat asumistuki ja asumiseen myönnetty toimeentulotuki ainakin jossakin määrin vapaarahoitteisia vuokria. Val-

tion tukemien asuntojen osalta vuokrat määräytyvät sen sijaan omakustannusperiaatteiden mukaisesti.

On syytä pitää mielessä, että vapaarahoitteisella vuokra-asuntokannalla on erittäin merkittävä rooli vuokra-asuntojen tarjoajana yleisen asumistuen piiriin kuuluville, sillä lähes 57 % kaikista yleistä asumistukea saavista asuu vapaarahoitteisessa vuokra-asunnossa.

Toteutettu enimmäisasumismenojen leikkaaminen aiheuttaa sen, että vuokralla asuvat joutuvat muuttamaan alhaisemman vuokratason alueille, mikä puolestaan voi vaikuttaa asuinalueiden yksipuolistumiseen ja lisätä segregaatiota eli alueiden eriytymistä – kauemmaksi kaupunkien keskustoista saattaa muodostua halpojen vuokra-asuntojen alueita, joihin pienituloisimmat hakeutuvat.

Kustannukset, jotka aiheutuvat opiskelijoiden siirtämisestä yleisen asumistuen piiriin, on tarkoitus kattaa yleisen asumistuen enimmäisasumismenoja leikkaamalla, eli vähentämällä muiden pienituloisten asumistukia. Tämä heikentää muiden indeksisidonnaisten etuuksien leikkausten kanssa pienituloisten ruokakuntien toimeentuloa entisestään.

Asumistuki on keskeinen asuntopolitiikan ytimessä oleva tukimuoto, jonka tarkistus helposti jää jälkeen yleisestä talouskehityksestä. Jatkossa onkin tärkeää seurata, arvioida ja ymmärtää asumistuen mahdollisen uudistuksen vaikutukset asuntomarkkinoihin. Pitkällä aikavälillä uudistus voi entisestään kiihdyttää pienten vuokra-asuntojen vuokrannousua, jos opiskelijat muuttavat vapaille vuokramarkkinoille. Uudistuksen vaikutuksia vuokra-markkinoille tulee siksi seurata huolellisesti.

Ylitarkastaja Arto Raatikainen